

Op 11 juli 2016 is door Aeres Milieu een archeologisch bureau- en verkennend booronderzoek uitgevoerd aan het Haringvlietplein te Zierikzee. Het doel van het booronderzoek is de in het bureauonderzoek opgestelde specifieke verwachting te toetsen. Aan de hand van deze gegevens kunnen vervolgens adviezen over de aanwezige archeologische resten, of vervolgtraject worden opgesteld.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat de jager-verzamelaars uit het laat-paleolithicum en mesolithicum als woon- en verblijfplaats vaak voor de flanken van hoger liggende terreingedeelten in het landschap kozen die zich bij voorkeur in de buurt van (open) water bevonden. Water was een belangrijk gegeven voor het lessen van de dorst. Nabij water heerst ook een grotere biodiversiteit, wat de jacht en het verzamelen van plantaardig voedsel vergemakkelijkt.

Het pleistocene niveau is het niveau ten tijde van de jager-verzamelaars. Dit niveau ligt erg diep op 10 tot 11 meter beneden maaiveld. Bovendien is dit niveau geërodeerd als gevolg van invloeden van de zee. Daarom geldt een lage verwachting voor vuursteenvindplaatsen uit het laat-paleolithicum.

Vanaf het begin van het Holoceen vond veenvorming plaats (Basisveen, Formatie van Nieuwkoop). In deze periode (circa 9.000-7.000 v.Chr.) was het gebied te nat voor bewoning. Vanaf 7.000 v.Chr. vind erosie plaats van het veen en het pleistocene niveau als gevolg van zee-invloeden (afzettingen van het Laagpakket van Wormer). Aangezien het plangebied in deze perioden in een getijdengebied lag en als bewoningslocatie dus ongeschikt, geldt een lage verwachting voor archeologische resten uit zowel het mesolithicum als voor het neolithicum.

Tussen circa 2.000 en 800 v.Chr. begint de kustlijn vorm te krijgen en ontstaat er een gesloten kust, waarbij in het achterland opnieuw veenvorming plaats gaat vinden (Hollandveen, Formatie van Nieuwkoop). Door transgressie ontstaat achter de strandwallen een lagune, bestaande uit een getijdengebied van zandplaten/zandbanken, doorsneden door getijdengeulen. Het is niet bekend hoe het landschap er uit zag en of binnen het plangebied mogelijk sprake was van oude getijdenafzettingen of duin- en strandafzettingen. Er zijn geen vondsten bekend uit de bronstijd. Gezien de veenvorming geldt een lage verwachting voor de periode bronstijd.

Vanaf de ijzertijd en Romeinse periode vind bewoning plaats in het gebied ter plaatse van deze hoger gelegen delen (zandruggen) in voornamelijk de kustgebieden. Het veengebied wordt ontwaterd om het geschikt te maken voor de landbouw. Op basis van de geomorfologische kaart ligt het plangebied binnen een vlakte van getij-afzettingen. Op basis van de archeologische verwachtingskaarten, deelkaart 'ijzertijd-Romeinse tijd' en 'vroegge middeleeuwen-late middeleeuwen' is in het noordelijke deel van het plangebied een kreek aanwezig, Deze waterloop is ook te zien op historisch kaartmateriaal. Langs de kreek kan in deze periode bewoning aanwezig zijn. Voor zover is te achterhalen zijn in de directe omgeving van het plangebied geen

vondsten bekend uit de ijzertijd of Romeinse tijd. Daarom geldt een middelhoge verwachting voor nederzettingsresten uit de ijzertijd en Romeinse tijd. Eventueel aanwezige resten worden in de top van het Hollandveen pakket verwacht.

Als gevolg van de grootschalige ontwatering van het veengebied in de ijzertijd en vooral in de Romeinse tijd, vind inklinking plaats. Doordat het maaiveldniveau aan daling onderhevig is, neemt in de vroege middeleeuwen de invloed van de zee weer toe. Het plangebied bestaat dan uit een getijdengebied. De geulen verlanden en de getijdengeulen vulden zich met zandige sedimenten. Hierdoor klonken deze minder in en kwamen hoger in het landschap te liggen. Direct langs de geulen ontstonden daarom aantrekkelijke bewoningslocaties. Voor deze zones geldt daarom een hoge verwachting en voor de overige delen van het plangebied geldt een lage verwachting voor de periode vroege middeleeuwen – hoge middeleeuwen. Resten worden in de top van het Hollandveen pakket verwacht.

Het plangebied ligt aan de Boerenweg, een westelijk georiënteerde uitvalsweg vanuit de stadskern van Zierikzee. Het gebied van Zierikzee en het plangebied werden omstreeks 1150 bedijkt en verder ingepolderd. Zierikzee bestond als nederzetting echter al sinds de (late) 10e eeuw. Uit bestudering van historisch kaartmateriaal blijkt dat het plangebied als agrarisch buitengebied in gebruik was. Op de kaart van Van Deventer uit 1560 en van Blaeu uit 1649 blijkt dat er in zuidoostelijke deel van het plangebied een molen aanwezig was. Deze is niet meer aanwezig op de kaart uit medio 18e eeuw.

Wel loopt er dan een (gekanaliseerde) waterloop door het noordelijke en oostelijke deel van het plangebied. Het plangebied blijft tot medio 20e eeuw onbebouwd en in gebruik als agrarisch gebied.

Op basis van deze gegevens geldt voor het plangebied een middelhoge verwachting voor nederzettingsresten uit de periode late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd. In het bijzonder geldt een hoge verwachting voor restanten van de molen in het zuidoostelijke deel. Resten worden vanaf het maaiveld verwacht tot in de mariene afzettingen.

Op basis van het uitgevoerd booronderzoek kan worden gesteld dat de verwachte bodemopbouw zoals beschreven in het bureauonderzoek binnen het plangebied aanwezig is.

Het uitgevoerde bureau- en verkennend booronderzoek wijst uit dat het plangebied een hoge archeologische potentie herbergt. Vanaf 45 centimeter –mv kunnen resten aanwezig zijn van de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd. Hieronder bevindt zich op verschillende plaatsen veraard veen. Dit zijn potentiële niveaus voor de periode ijzertijd – Romeinse tijd.

De aanwezigheid van de grote hoeveelheden indicatoren doen vermoeden dat er sprake is van een goed bewaard bewoningsniveau uit de late middeleeuwen – nieuwe tijd. Mogelijk moeten deze lagen gekoppeld worden aan het in het bureauonderzoek vermelde molenterrein. Derhalve wordt geadviseerd dat ter plaatse van

het hele plangebied vervolgonderzoek dient te worden uitgevoerd indien er sprake is van verstoringen dieper dan 25 centimeter –mv (potentieel archeologisch niveau op 45 centimeter –mv, 20 centimeter buffer).

Dit vervolgonderzoek kan worden uitgevoerd middels een proefsleuvenonderzoek of archeologische begeleiding bij de sloop en nieuwbouw. Gezien de omvang, potentie en mogelijke ingrepen in het plangebied verdient het de

aanbeveling om een vervolgonderzoek uit te voeren middels proefsleuven.

Advies gemeente Schouwen-Duiveland

Naar aanleiding van het conceptrapport en de invulling van het beoogde archeologische vervolgonderzoek is

overleg geweest tussen mw. Hornikx (The Missing Link) en mw. Ocké (Adviseur Ruimtelijke Ontwikkeling).

Hieruit zijn de volgende zaken naar voren gekomen:

Om het potentiële archeologische archief in situ te behouden, kan worden gekozen om middels planaanpassing

het maaiveld op te hogen met een dek van 50 cm. Hiermee kan een buffer van 75 cm (50+25 cm) worden

gecreëerd voor de te realiseren bebouwing en de hieraan gerelateerde graafwerkzaamheden.

Uitzonderingen

hierop zijn dan meestal de riolering, kabels en leidingen. Deze zouden archeologisch begeleid kunnen worden.

Voor een minder intensieve onderzoeksstrategie zou geopteerd kunnen worden voor een indeling van het

plangebied in twee zones:

■ Zone 1: Het betreft die locaties waar wordt verwacht dat de bodem al is verstoord: reeds gesloopte

bebouwing en openbare wegen

■ Zone 2: Locaties waar geen specifieke verstoringen worden verwacht.

In zone 1 kan een beperkt proefsleuvenonderzoek plaatsvinden door enkele controlesleuven te trekken, zoals

voorgesteld.

In zone 2 vindt een 'normaal' proefsleuvenonderzoek plaats. Voorgesteld werd uit te gaan van een puttenplan

met dekking van 7,5% en de overige 2,5% als extra in te zetten m² te beschouwen. De extra 2,5% kan ingezet

worden als er in het veld aanleiding is om ergens verder uit te breiden, om zo tot een goede waardering te

kunnen komen. De 2,5% kan ook ingezet worden in zone 1, mocht blijken dat de bodem op een deel hiervan

minder diep verstoord is dan gedacht. Deze 2,5% wordt dus alleen ingezet indien nodig.